

Inhoud

- 7 Kaarten & plattegronden
- 9 Woord vooraf

1 11 **Feiten en cijfers**

- 12 Ligging
- 12 Landschap
- 15 Klimaat
- 16 Natuur
- 19 Bevolking, taal en religie
- 22 Bestuur en economie

2 27 **Turbulent verleden**

- 28 Fenicische en Griekse kolonisatie
- 30 Romeinen, Germanen en Byzantijnen
- 32 De Arabische periode
- 34 Normandische heersers
- 35 Hohenstaufen, Anjou, Aragón en Bourbon
- 38 Sicilië in de 19de en 20ste eeuw

3 43 **De Siciliaanse cultuur**

- 44 Samenleving
- 45 Maffia

4 51 **De Siciliaanse keuken: pasta's, cannoli en wijn**

- 52 Eetgewoonten
- 60 Siciliaanse wijnen

5 63 **Palermo en omgeving**

- 64 Geschiedenis
- 67 Oriëntatie
- 91 Omgeving van Palermo

6 99 **West-Sicilië**

- 100 Provincie Trapani

7 127 **Zuid- en Midden-Sicilië: Agrigento en omstreken**

- 128 Provincie Agrigento
- 145 Provincies Enna en Caltanissetta

8 155 **Noord- en Noordoost-Sicilië**

- 156 Noord-Sicilië
- 164 Noordoost-Sicilië

9 185 **Oost-Sicilië en de Etna**

- 186 Oost-Sicilië

10 219 **Zuidoost-Sicilië**

- 220 Provincie Siracusa
- 237 Provincie Ragusa

i 252 **Algemene informatie**

r 258 **Register**

Woord vooraf

Sicilië, de zuidelijkste regio van Italië, ligt bijna ter hoogte van Noord-Afrika en is dus een onvervalste zonbestemming. Behalve zonovergoten zomerdagen heeft het eiland bijzonder veel te bieden. Er zijn mooie stranden, ruige bergen, actieve vulkanen, pastorale landbouwgebieden en interessante steden. De Arabisch-Normandische architectuur van West-Sicilië staat net als de Siciliaanse barok van Zuidoost-Sicilië op de Werelderfgoedlijst van UNESCO. Je vindt er fascinerende Griekse tempels en theaters, en ook Feniciërs, Romeinen, Byzantijnen en Spanjaarden hebben er sporen achtergelaten. De Siciliaanse keuken staat garant voor heerlijke én zeer afwisselende maaltijden, terwijl de Siciliaanse wijnen steeds beter worden. Vanaf Sicilië kun je eilandhoppen naar de Eolische, Egadische en Pelagische Eilanden. Enige minpunten van het eiland zijn de soms wel erg slechte staat van de lokale infrastructuur, het gebrek aan goede bewegwijzering en de lelijke flatwijken die na de Tweede Wereldoorlog rond veel steden verzezen. Maar daar stap je snel overheen als je weer op zo'n heerlijk terrasje in de binnenstad of aan zee neerstrijkt om van het goede leven te genieten. Kortom: *amunì!*

Guido Derksen

Oost-Sicilië en de Etna

De meeste vakantiegangers uit Nederland en België komen per vliegtuig op Oost-Sicilië aan, op luchthaven Catania-Fontanarossa om precies te zijn. Aan de boorden van de Ionische Zee treffen ze al meteen een regio met een overvloed aan bezienswaardigheden. Catania, de tweede stad van Sicilië, is een interessante en aangename plaats met volop leven en barokke monumenten. Ten noorden ervan ligt de Cyclopenkust en is het stadje Taormina misschien wel de voornaamste toeristenplaats van Sicilië. En dan is er ook de alomtegenwoordige Etna, de grootste en op de Stromboli na actiefste vulkaan van Europa. Op de hellingen en vlaktes rondom de gigantische vuurspuwer strekken de vruchtbare landbouwgebieden zich uit, op de top kun je de vulkanische activiteit van dichtbij meemaken.

Specialiteit van de regio is pasta alla Norma, pasta met een saus van aubergine en tomaat. De pasta is genoemd naar de opera Norma van componist Vincenzo Bellini, die in Catania geboren werd.

< De Alcantarakloof.

Catania

Catania zag in 729 v.Chr. het levenslicht als Katane, toen Ionische Grieken uit Naxos besloten op deze plek een dochterkolonie te vestigen, waarschijnlijk als tegenwicht tegen de groeiende invloed van het Dorische Syracuse. Twee eeuwen later was de stad een belangrijke regionale macht geworden, reden voor Syracuse om Katane in 479 v.Chr. in te nemen en de bevolking te verdrijven. De stad raakte daarna weer bevolkt en kwam in 263 v.Chr. in Romeinse handen. Vooral onder keizer Augustus maakte Catanina, zoals de stad in de Romeinse tijd ging heten, een grote bloei door. Augustus had de stad tot *colonia* bevorderd als dank voor de steun in zijn strijd tegen Pompeius.

In de 3de eeuw n.Chr. stierf de heilige Agatha (Sant'Agata) de marteldood in Catania. De jonge maagd stelde haar leven in dienst van het christendom en werd daarom gruwelijk mishandeld. De Romeinen, al eeuwenlang bedreven in het wreedaardig folteren van mensen, sneden haar borsten af en rolden haar, nadat ze op wonderbaarlijke wijze was genezen, door gloeiende kolen en over een bed van glasscherven. Agatha's standvastigheid kreeg een jaar later al een beloning in de vorm van een postume heiligverklaring; Sint-Agatha werd een van de eerste heiligen van het rooms-katholicisme en is ook de beschermheilige van Catania. Ieder jaar is er van 3 tot 5 februari een groot religieus festival ter ere van de godvruchtige maagd. Honderdduizenden belangstellenden komen dan op de processie af die door het centrum van de stad trekt.

Na de Romeinen heersten de Byzantijnen, Arabieren en Normandiërs over Catania, gevolgd door de middeleeuwse en latere machthebbers die Sicilië tot hun bezit mochten rekenen. Toen de stad in de 17de eeuw een floreerend handelscentrum was, voltrokken zich twee rampen. In 1669 was er een enorme uitbarsting van de Etna. Lavastromen verwoestten het grootste deel van de stad. In 1693 kostte de grote aardbeving van dat jaar meer dan de helft van de inwoners van Catania het leven. In de 18de eeuw startte men de wederopbouw, onder leiding van de architecten Giovanni Vaccarini, Stefano Ittar en Antonio Amato. Kerken en stadspaleizen herrezen in de stijl van de Siciliaanse barok en er werd een nieuw stratenpatroon ontworpen met lange uitvalswegen die als vluchtroutes konden dienen bij nieuwe rampspoed. Bij de bouw van de monumentale gebouwen gebruikte men veel donker vulkanisch gesteente, afgewisseld met lichte kalksteen, wat de stad haar kenmerkende zwart-witte signatuur gaf.

Tegenwoordig telt Catania ongeveer 320.000 zielen. Daarmee is het, na Palermo, de tweede stad van Sicilië. Deze levendige en bedrijvige haven-, handels- en universiteitsstad ziet er wat verzorgder uit dan Palermo en heeft als bijnaam 'Milaan van het zuiden'. Vooral op zaterdag komen er veel mensen om in het centrum te winkelen.

Oost-Sicilië

Piazza del Duomo

Het hart van de stad wordt gevormd door het **Piazza del Duomo** en het ernaast gelegen **Piazza Università**, allebei mooie ruime pleinen die het centrum smooel geven. Vanaf de pleinen loopt de belangrijkste straat, de Via

Wijnlandgoed Murgo, met restaurant, ten noordoosten van de Etna.

TOP 5 OOST-SICILIË

1. Toch Taormina, ook al ziet het er soms zwart van de toeristen.
2. Rondwandelen op de top van de Etna.
3. Catania, het 'Milaan van het zuiden'.
4. Pootjebaden in de Alcantarakloof.
5. Dineren op een van de wijnlandgoederen aan de oost- en noordkant van de Etna.

Het Castello Ursino stond in het begin op een klif aan zee maar door uitbarstingen van de Etna, vooral die in 1669, bevindt het zich nu een kilometer het binnenland in. De slotgrachten en de zee achter de burcht liepen in 1669 vol lava, het kasteel zelf bleef door zijn verhoogde ligging gespaard. Het was ook een van de weinige gebouwen die niet instortten tijdens de aardbeving van 1693. De burcht heeft een vierkant grondplan met een binnenplaats in het midden. De vier grote hoektorens en twee halfronde torens in het midden van de muren (vroeger waren het er vier) dragen bij aan het imposante aanzien. Op de twee verdiepingen bevond zich aanvankelijk nog een derde, maar die is door de latere Spaanse heersers weer afgebroken. In het kasteel is nu het **Museo Civico** (Gemeentemuseum) gevestigd. Het heeft een heel behoorlijke collectie beelden, vazen, mozaïeken en koper- en glaswerk uit de klassieke oudheid, en ook allerlei stukken uit de middeleeuwen en van later.

➤ *CASTELLO URSINO EN MUSEO CIVICO. Geopend: dag. 9–19 uur.*

Ten oosten van Piazza del Duomo vind je aan het ronde Piazza Vincenzo Bellini **Teatro Massimo Bellini**, het operagebouw van Catania, speciaal gebouwd voor Vincenzo Bellini. Het kwam in 1890 gereed en werd ingewijd met een opvoering van Bellini's *Norma*. In de loop der jaren zijn ook alle andere opera's van de componist hier uitgevoerd, vaak door bekende artiesten. In 1951 bijvoorbeeld stond Maria Callas op het podium ter ere van Bellini's 150ste geboortedag.

Vanbinnen ziet het operagebouw er heerlijk pompeus uit met zijn weelderige stucwerk en marmer en met vergulde logeboxen over vier verdiepingen. De schilderijen op het plafond laten scènes zien uit vier bekende opera's van Bellini.

➤ *TEATRO MASSIMO BELLINI. Rondleidingen: ma.–za. 9.30–12 uur, www.teatromassimobellini.it.*

Wil je iets geheel anders dan opera of oude geschiedenis, ga dan naar **Le Ciminiera** (De Schoorstenen), een voormalige zwavelfabriek ca. 2 km naar het noordoosten aan de kust. De fabriek is omgevormd tot cultureel centrum met congreszaal en allerlei expositie- en theatterruimtes en podia waar jonge